



JUDr. ROBERT PELIKÁN, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

V Praze dne: 7.9.2017
Čj. MSP-608/2016-OJD-SPZ/3
Počet listů: 2
Přílohy: 3

**Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno**

Věc: obv. zemř. O.K. - stížnost pro porušení zákona

Přílohy: - ověřená kopie rozsudku bývalého Krajského vojenského soudu v Brně ze dne 17.8.1948, sp.zn. Ktr 416/48, předkládací zpráva VÚA Praha č.j. 299-2/2016-211100, kopie podnětu ke stížnosti pro porušení zákona JUDr. L. M. s udělenou plnou mocí ze dne 9.3.2016

Podle § 266 odst. 1 trestního řádu podávám ve prospěch obv. zemř. O.K.,

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému rozsudku bývalého Krajského vojenského soudu v Brně ze dne 17.8.1948, sp.zn. Ktr 416/48.

Rozsudkem bývalého Krajského vojenského soudu v Brně ze dne 17.8.1948, sp.zn. Ktr 416/48, byl obv. O.K. uznán vinným zločinem porušení subordinace podle § 145, § 146 písm. c) a § 149 vojenského trestního zákona, o zločinech a přečinech č. 19/1855 ř.z., ve znění pozdějších právních předpisů. Za tento trestný čin byl obv. O.K. uložen trest odnětí svobody v trvání 8 měsíců, který mu byl podle § 1 a § 3 zákona č. 562/1919 Sb., o podmíněném odsouzení a podmíněném propuštění, v tehdy úč. znění, podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 3 let.

Rozsudek nabyl právní moci dne 21.8.1948.

Předmětného trestného činu se obviněný podle výroku tohoto rozsudku dopustil tím, že dne 16.7.1948 ve Znojmě při své presentaci odmítl převzít svoji výstroj a výzbroj, odvolávaje se na své náboženské přesvědčení, totiž víru svědků Jehovovy, která mu jakýkoliv vojenský výcvik zakazuje.

Přezkumné řízení podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, v dané věci neproběhlo.

Podle § 15 odst. 1 Ústavy Československé republiky z roku 1948 (ústavní zákon č. 150/1948 Sb.) se svoboda svědomí zaručuje.

Podle § 145 vojenského trestního zákona č. 19/1855 ř.z., ve znění pozdějších právních předpisů, kdo v čase, kdy nachází se ve skutečné službě, nebo i mimo tento čas odepře rozkazu představeného ke službě se vztahujícímu povinnou poslušnost, nebo též jen úctu vůči představenému povinnou kdykoli a kdekoli úmyslně opomíjí, dopouští se porušení subordinace.

Podle § 146 písm. c) vojenského trestního zákona č. 19/1855 ř.z., ve znění pozdějších právních předpisů, odepření poslušnosti nebo povinné úcty může se díti nesplněním rozkazu nebo nařízení představeného.

Podle § 149 výše citovaného trestního zákona platilo, odepře-li se provedení služebního rozkazu nebo ke službě se vztahujícího nařízení představeného, nikoliv sice násilně, avšak neurvalým neb urážlivým způsobem, nebo neprovede-li se úmyslně důležitý služební rozkaz, potrestán buď viník žalářem od tří až do pěti let, v čas války však od pěti až do desíti let a podle okolností, zvláště týkal-li se rozkaz nějakého služebního výkonu proti nepříteli, nebo vzešla-li z neprovedení velká škoda pro službu, smrtí zastřelením.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, je účelem tohoto zákona zrušit soudní rozhodnutí za činy, které v rozporu s principy demokratické společnosti respektující občanská politická práva a svobody zaručené ústavou a vyjádřené v mezinárodních dokumentech a mezinárodních právních normách zákon označoval za trestné, umožnit rychlé přezkoumání případů osob takto protiprávně odsouzených v důsledku porušování zákonnosti na úseku trestního řízení, odstranit nepřiměřené tvrdosti v používání represe, zabezpečit neprávem odsouzeným osobám společenskou rehabilitaci a přiměřené hmotné odškodnění a umožnit ze zjištěných nezákonností vyvodit důsledky proti osobám, které platné zákony vědomě nebo hrubě porušovaly.

Podle § 1 odst. 2 téhož posledně uvedeného zákona činy, které směřovaly k uplatnění práv a svobod občanů zaručených ústavou a vyhlášených ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v navazujících mezinárodních paktech o občanských a politických právech, byly československými trestními zákony prohlášeny za trestné v rozporu s mezinárodním právem a mezinárodnímu právu odporovalo také jejich trestní stíhání a trestání.

V dané věci je nutno při přezkumném řízení vycházet z účelu zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, jehož vydáním sledoval zákonodárce především odstranění největších křivd, které se v 50. letech 20. století staly v justičním rozhodování tak, jako tomu bylo právě v posuzovaném případě, kdy obv. O.K. byl v podstatě odsouzen pro své náboženské přesvědčení. Navíc v době rozhodování bývalého Krajského vojenského soudu v Brně nebylo zohledněno, že jmenovaný svým jednáním toliko uplatnil právo na svobodu svědomí zaručené v ust. § 15 odst. 1 Ústavy ze dne 9. 5. 1948. Současně je třeba konstatovat, že Ústava z roku 1948 sice svobodu svědomí formálně zaručovala, avšak navazující norma nižší právní síly vydána nebyla. Právo na svobodu svědomí přitom nelze zaměňovat se svobodou víry ani se svobodou náboženskou, zejména když motiv jednání pod imperativem svědomí je v případě odmítání vojenské služby nutno považovat za určující (srov. nález Ústavního soudu ze dne 26.3.2003, sp. zn. Pl. ÚS 42/02). Obviněný O.K. tedy neměl

možnost získat individuální úlevu při plnění služební povinnosti ani vykonávat alternativní službu beze zbraně, jelikož tato neexistovala, a proto nemohl dostát svým zákonným povinnostem, aniž by se dostal do rozporu se svým vlastním svědomím. Jeho jednání tak, jak je popsáno v napadeném rozsudku, tedy není a nebylo trestným činem pro absenci jeho imanentního znaku – protiprávnosti.

Vzhledem k výše uvedenému je zřejmé, že v dané věci došlo k porušení zákona v neprospěch obviněného O.K. a je proto namístě předmětný odsuzující rozsudek bývalého Krajského vojenského soudu v Brně ze dne 17.8.1948, sp.zn. Ktr 416/48, jakož i další obsahově navazující rozhodnutí, zrušit, napravit tak nezákonný stav a poskytnout tímto způsobem určité zadostiučinění obviněnému, který setrval na svém náboženském přesvědčení i v době totalitního režimu, resp. jeho pozůstalým.

S přihlédnutím k důkazní i procesní situaci, kdy skutkový stav byl spolehlivě zjištěn a reálně nepřipadá v úvahu doplňování dokazování, se domnívám, že je možné a vhodné, aby Nejvyšší soud též sám rozhodl o zproštění obviněného obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu.

Navrhuji proto, aby Nejvyšší soud ČR:

- 1) Podle § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovil, že rozsudkem bývalého Krajského vojenského soudu v Brně ze dne 17.8.1948, sp.zn. Ktr 416/48, byl v neprospěch obviněného zemř. O.K. porušen zákon v ustanovení § 145, § 146 písm. c) a § 149 vojenského trestního zákona o zločinech a přečinech č. 19/1855 ř. z., ve znění pozdějších právních předpisů;
- 2) podle § 269 odst. 2 trestního řádu rozsudek bývalého Krajského vojenského soudu v Brně ze dne 17.8.1948, sp.zn. Ktr 416/48, zrušil a dále zrušil i všechna rozhodnutí na tento rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,
- 3) a dále postupoval podle § 271 odst. 1 tr. řádu a podle § 226 písm. b) tr. řádu zprostil obviněného zemřelého O.K. žaloby pro skutek spočívající v tom, že dne 16.7.1948 byl žalovaný presentován k nástupu vojenského výcviku u svého útvaru, přičemž odmítl konat vojenský výcvik a přijmout vojenskou výstroj a výzbroj s tvrzením, že mu jeho víra a náboženské přesvědčení nedovoluje jednat jinak, čímž měl spáchat zločin porušení subordinace podle § 145, § 146 písm. c) a § 149 vojenského trestního zákona o zločinech a přečinech č. 19/1855 ř. z., ve znění pozdějších právních předpisů, neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem.

JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.
ministr spravedlnosti ČR

Nejvyšší soud rozhodl pod sp. zn.: [8 Tz 80/2017](#)